

veškerý majetkové poměry zůstavitelovy jak aktivně tak i passivně, v jeho práva i závazky, pokud ovšem smrtí nezanikají; je-li tu dědic jen jeden, nastupuje v každý majetkový poměr a to celý, spoludědic ovšem jen v poměrnou část, naň připadající. Odtud plyne, že dědic reprezentuje ve příčině pozůstalosti zůstavitele (§ 547 o. o. z.) a že jen na něho, jako na universálního následovníka a representanta zůstavitelova, mohou se obrátiti věřitelé pozůstalostní za příčinou uspokojení svých pohledávek (§ 548. o. o. z.). V tom spočívá též podstatný rozdíl mezi dědicem a odkazovníkem. Zda ten, kdo závětí byl obmyšlen, jest dědicem či odkazovníkem, o tom rozhoduje ne snad pojmenování, jehož byl závětitel užil, nýbrž ta okolnost, zda obmyšlený dle pravé vůle závětitelovy i věřitelům pozůstalostním ve příčině závazků zůstavitelových zavázán býti má čili nic.

Co se týče názvosloví, jest podotknouti: Zákon nazývá toho, jenž ku dědictví byl povolán, za živa zůstavitele domnělým dědicem; někde nazývá se dědicem i nepřihlásivší se delát, druhdy opět zahrnují se výrazem »dědic« i odkazovníci (tak v § 712 o. o. z.), většinou však užívá se slova »dědic« ve vlastním smyslu.

Dědic nepominutelný stává se dědicem jen tehdy, byl-li jemu díl povinný zůstaven výslovně, jako podíl dědický (§ 774 o. o. z.), neb byl-li omylem pominut (§§ 777 a 778 o. o. z.); ve všech ostatních případech může dědic nepominutelný vznést pouze nárok, aby jemu byla soudem na penězích vyměřena hodnota jeho povinného dílu; nárok na poměrnou část jednotlivých věcí movitých i nemovitých, do pozůstalosti náležejících, však činiti nemůže (dvor. dekr. ze dne 31. ledna 1844 č. 781 sb. z. s.) a není tudíž universálním následovníkem a též ne ani dědicem. Viz čl. Právo dědické.

Defensor matrimonii. (Obhájce svazku manželského.)

Defensor matrimonii jest soudem k tomu zřízen, aby hájil platnost resp. nerozlučnost svazku manželského ve sporu o těchto okolnostech vzešlém. Úloha jeho spočívá v tom, aby byl soudu nápomocen při pátrání po skutečné pravdě, pročež jest jeho povinností, aby se všech jednání zúčastnil. Jeho povinností jest tudíž, aby vyšetřil všechny okolnosti, které při rozhodování o platnosti nebo neplatnosti manželství, závažnými býti mohou (§ 97 o. o. z.), tak aby ve sporu na všechno poukázati mohl, co se za platnost manželství přimlouvá, nebo co by aspoň oslabiti mohlo důkaz, který byl uveden na doklad neplatnosti manželství. Dle nesprávného znění § 17 dv. d. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. mohlo by se zdáti, jakoby obhájci svazku manželského příslušela úloha vyšetřujícího soudce, který by byl povinnen se stejnou svědomitostí u soudu vše uvést, co platnosti manželství nasvědčuje a co jí odporuje. Takovému pojmutí odporuje však nejen pojmenování jeho osoby »obhájcem manželství«, nýbrž i historický původ tohoto zřízení právního.

Defensor matrimonii má se vyjádřiti o řečech žalobcových (§ 14 dv. d. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s.), a jest nejen oprávněn, nýbrž dokonce povinnen proti rozsudku, který na neplatnost manželství zní, podati stížnost odvolací, po případě řádnou i mimořádnou stížnost dovolací. Dle § 115 o. o. z. a dv. d. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. zřizuje se defensor matrimonii netoliko při sporech o neplatnost manželství, nýbrž i pro spory o rozloučení manželství. Obhájce svazku manželského pro tyto spory zřízený má stejná práva a povinnosti, jako obhájce plat-

nosti manželství, s tím pouze rozdílem, že není povinnen proti rozsudku stolice druhé rozsudek stolice první potvrzujícímu podávati mimořádnou stížnost dovolací. Žádají-li oba manželé souhlasně za rozloučení manželství, má sobě zřízený obhájce vyzvídáním a pátráním jistotu zjednat, zda manželé nežádali za rozloučení pro okamžitou nelibost, anebo z touhy, aby mohli v nový sňatek vejíti, ježto nahodilým objasněním celého stavu věci mohlo by se snadno docíliti toho, že by se manželé toliko rozvedli od stolu a lože, což pak nevylučuje možnost pozdějšího usmíření.

Obhájci svazku manželského nepřisluší nárok na odměnu za zastupování, ovšem ale nárok na náhradu hotových výloh z pokladny státní (roz. ze dne 10. října 1882 č. 9122 sb. »Gl. U.« a ze dne 30. ledna 1877 č. 6366 sb. »Gl. U.«).

Děkan (decanus).

I. Pojem a dějinný vývoj.

Decanus nazýval se dle řehole benediktinské mnich, jemuž byl svěřen dohled asi na 10 tovaryšů řádu. Z klášterů dostal se titul a úřad děkana, obzvláště když zaveden byl společný způsob života (viz čl. Duchovenstvo), i do kapitul, a konečně téměř do všech duchovních korporací, jmenovitě též do sborů professorských na universitách a do sboru kardinálů. Z pravidla měl děkan na starosti správu a řízení vnitřních záležitostí příslušného sboru, při čemž jemu příslušela disciplinární moc nad jednotlivými členy. Také kněží, kteří na venkově působili, tvořili dříve t. zv. kapitoly venkovské, z nichž každá měla svého děkana (decanus ruralis, děkan venkovský).

II. Právo platné.

Nyní má titul »děkan« v našich diecésích místa jen ve dvou případech: buď jako titul čestný, anebo jako titul úřední.

1. Jako čestný titul bývá a) s jistými obrocími z pravidla ve starších městech trvale spojen, takže ten, jemuž se takového obrocí dostane, dosáhne zároveň titulu »děkana« (»městský děkan«), anebo b) zasloužilým kněžím, kdekoliv úřad duchovního správce zastávajícím, biskupem příslušné diecése ad personam udělen.

S tímto titulem není žádné zvláštní právo spojeno, leda právo nositi na taláru límec »collare canonicum«, kteréžto právo však také ostatním kněžím, jako vyznamenání bývá propůjčováno. I titul »arciděkan« byl v nejnovější době několikrát udělen zasloužilým, starším kněžím, ba i nové děkanské kostely a arciděkanství (ku př. v Liberci r. 1879) byly zřízeny.

2. Jakožto úředního titulu užívá se titulu děkanského ve všech korunních zemích rakouských, Čechy a Slezsko vyjímaje, k označení kněží, kteří stojí v čele duchovenstvu určitého zemského okresu (»děkanství«). V Čechách nazývají se tito představení »biskupskými vikáři« t. j. zástupci (vicarii) biskupovými, ve Slezsku jmenují se »arcikněží«. Každá diecése jest totiž k vůli přiměřenému řízení rozdělena v určitý počet děkanských anebo vikářských okresů, a každému z těchto okresů jest biskupem v čelo postaven jeden duchovní jako děkan, anebo jako vikář, nehledě k tomu, zda tento jakožto obrocník má své sídlo v onom místě, dle něhož děkanát jest pojmenován, čili nic. Tito děkanové zaujímají tedy opět postavení, jež jest analogickým s postavením bývalých venkovských děkanů, leč mohou jen ve výmínečných případech býti voleni duchovenstvem příslušného děkanátu. Jich práva řídí se instrukcí, kterou jim